

Ett postalt besök på

KVARNEN PÅ UTÖ.

Utö sommaren 2001.

*Hej och välkommen att
följa med på en 100-årig
promenadväg runt Utö.
Se skärgårdsön med en
filatelists ögon. En titt
bakåt men också en titt
framåt. Med hopp om en
solig sommar.
Sten Lagerholm*

Vykort anno 1901. Kvarnen försåg Utöborna med mjöl 1791 - 1921

Utö

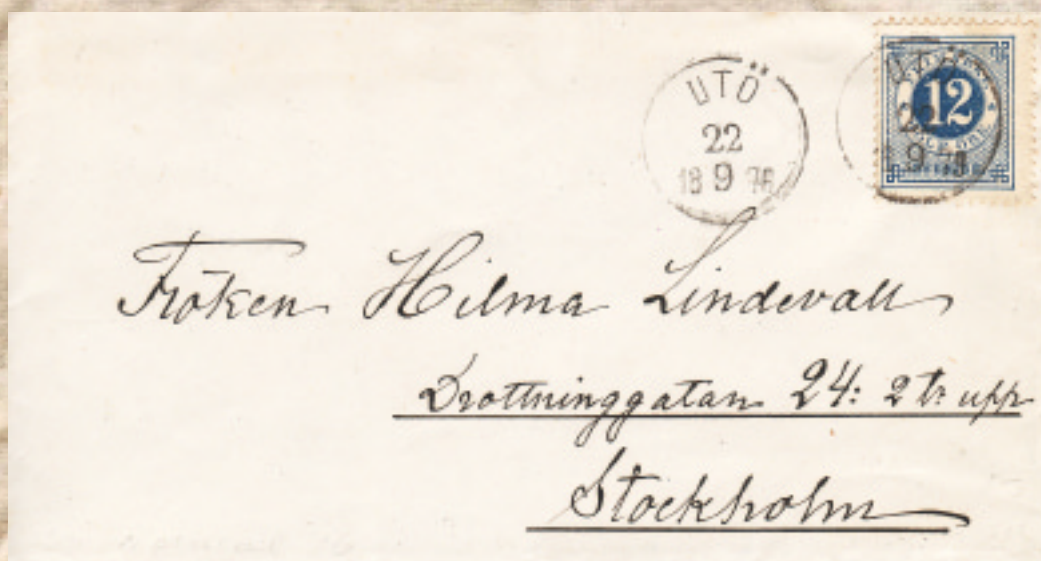

Utö. Ångbåtsbryggan.

Vykort anno 1942. Kajen full med ved. S/S Saltsjön på ingång.

Postanstalten Utö

1:a perioden 18750101-18790930

Brev avstämplat Utö 22 september 1879

Baksida stämplat Dalarö 790922 och ankomststämplat Stockholm 790923.

Normalstämpel 16 känd 750711-790922

Frankerad med Facit 32, 12 öre ringtyp tandning 13

Tre försändelser kända samt ett tiotal avtryck på lösa märken.

Detta är senast kända avtryck, använt endast nio dagar innan postens nedläggning.

Posten upphörde 30 september 1879 i samband med Gruvans nedläggning.

bKe 2 (Brevkort enkelt nr 2)

Avstämplat Utö 22 maj 1879 samt Dalarö 22 maj 1879

och utbäringsstämplat Stockholm 1 tur dagen efter.

Stockholm hade denna tid 5 utbäringssturer om dagen

där första tur utgick tidigt på morgonen.

Inlopp och ankomst

(vykort)

Varmbadhuset 1917. I bruk 1890 - 1940 talet. Den norra delen av Utö ägs av Skärgårdsstiftelsen sedan 1973. Den mellersta delen där Edesnäs ligger ägs av Haninge kommun och den södra delen av Kronan sedan 1943.

Inloppet 1901. Ön Utö är ungefär 1 mil lång och cirka 3,5 kilometer bred. Skärgårdsstiftelsen betalade 6,5 miljoner kronor för den norra delen av Utö inklusive de flesta fastigheterna år 1973.

S/S Södertörn vid bryggan 1910. Hon trafikerade sträckan Stockholm - Dalarö - Muskö - Utö 1905-25.

S/S Södertörn anlöper ångbåtsbryggan 1911. Utö var denna tid omtyckt och ännu populärare än idag. Ett soligt år besöks ön av uppemot 300 000 personer. Full service och stora rekreationsområden har gjort Utö till skärgårdens mest besökta ö.

Kajen omkring 1920. Båten är S/S Södertörn som slutade trafikera Utö 1925. S/S Saltjön övertog trafiken 19250720.

Nya Hotellet 1918, byggt av Grosshandlare E.W. Lewin omkring år 1896. Används som bostäder för hotellpersonal, samt några rum hyrs ut av Skärgårdsstiftelsen.

Stämplarna 2:a perioden

F39

N16
Samma stämpel
som 1:a perioden.
Ganska svår.

F55

N14
I bruk under 39 år.

F235C

N58t
Ganska svår att få
snygg.

F187c

N59b Typ 1
Detta är tidigast
kända datum.
Svår

F335

N59b Typ 2
I bruk under 29 år.

F467

N59aA
I bruk under 22 år.

F1205BB

N61cA
I bruk under 12 år.

Poststationen UTÖ öppnades åter 18840501

Normalstämpeltyp

Känd tidigast - senast

N16	18840724 - 18880827
N14	18890101 - 19280726
N58t	19290208 - 19371018
N59aA	19521010 - 19640824
N59b Typ 1	19380818 - 19411208
N59b Typ 2	19401025 - 19690529
N59b Typ 3	19721224 - 19930208
N60A	19771130 - 19801027
N61cA	19810818 - 19930208
N61cB	19820208 -

Följande ÅngbåtsPoststämplar användes på Utö - traderna

ÅBXP 28 1878 - 1884	ÅBXP 122 1950 - 1951
ÅBXP 42 1946 - 1949	ÅBXP 130 1895 - 1899
ÅBXP 54 1905 - 1947	ÅBXP 131 1949 - 1950
ÅBXP 64 1922 - 1937	ÅBXP 171 1900 - 1902

Gruvbyn

(Vykort)

Gruvbyn

(Vykort)

Posthuset med folkliv 1912. I detta hus låg också affären. Från början låg Posten i ett hus bakom detta, som ej står kvar.

Posthuset 1925. Till vänster ligger sedan 1976, Utö Bageri som bl.a bakar Utölimpan och numera finns här även Dannekrogen.

Strax före tältplatsen år 1904

Posthuset sett från tältplatshållet 1914.

*Posthuset och Kvarnen fotat från Stora Persholmen
året är 1911.*

Nya Hotellet omkring 1920.

Lösenbrevet

Lokalbrev som lösenbelagts då det eftersänts till plats utanför Stockholms adressområde.

Lokalporto 5 öre, Facit 52a Oscar II Koppartryck

Felande porto 5 öre, Facit Lösen 13

Lösenavgift 6 öre, Facit Lösen 14

Lösenmärkena stämplade Utö 18911113

Normalstämpel 14 Känd 18890101 - 19280726

Oscarfrimärkena började säljas 18910325 och Lösenfrimärkena upphörde att gälla 18911231, varför det är sällsynt att finna båda dessa emissioner på samma försändelse.

Prästbacken och Vårdshuset

(Vykort)

Hästhagen och Prästbacken 1901. Grosshandlare E.W. Lewin köpte Utö 1888 för 140.000 kronor av "Plank-Anders" som hade köpt Utö 1879. Denne brukspatron Andersson anlade såg och brädgård och kalhögg stora delar av ön under sina tio år på ön.

Stora Hotellet till höger i backen, omkring 1920. Byggt av Lewin 1889 - 1890. Är nu vandrarhem som har öppet 1 maj - 30 september. Drivs av Utö Vårdshus som sedan 1977 även har 30 hotellstugor till uthyrning.

Prästgården 1918. Här bodde prästen i Utö församling under en tid. Hyrs nu ut av Skärgårdsstiftelsen.

Restaurangen 1908. Detta var tidigare Gruvkontoret och är sedan ombyggnaden 1889 restaurang. E.W. Lewin lät åren 1889 - 1890 göra om gruvön Utö till ett turistparadis och byggde de större husen på ön, såsom Söcitetshuset, Hotellen, Varmbadhuset samt de större sommarvillorna.

Restaurangen omkring 1950. Gruvkontoret byggdes 1802 - 1806.

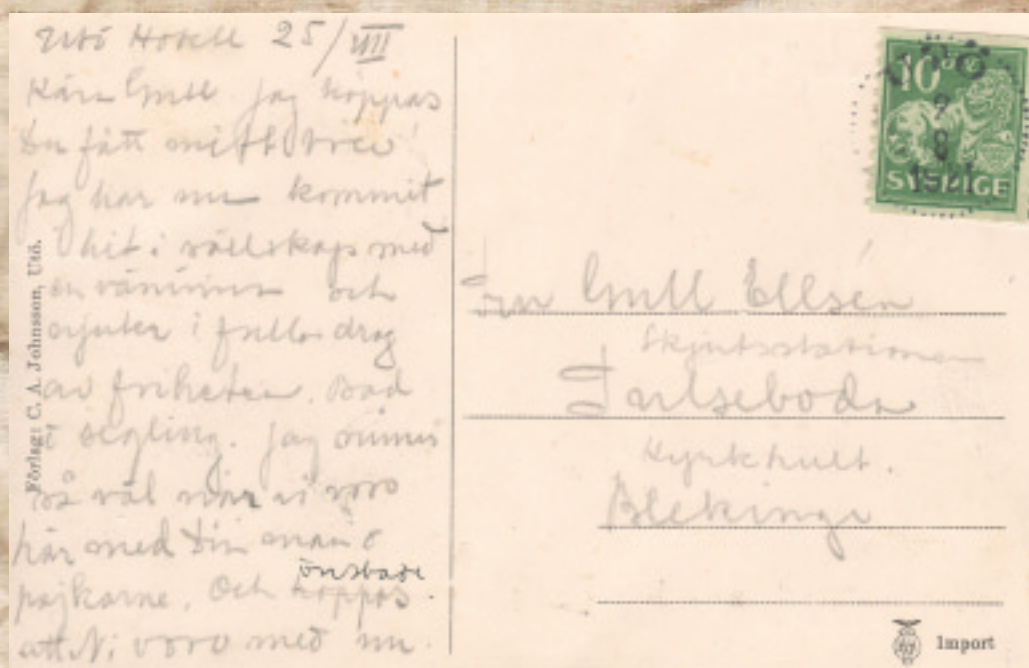

Söcitetshuset omkring 1920.

Utöförsändelser

Rekommenderat brev
Frankerad med tre ex. av Facit 82 10 öre medaljong
Avstämplad 19200617 med Normalstämpel 14.

Vykort frankerad med Facit 144 10 öre lejon.
Avstämplad 19210802 Normalstämpel 14.
Ganska svår på grovtantade bandfrimärken.

Gruvbyns närområde

(Vykort)

Gruvstugor 1954. Byggs efter rysshärjningarna 1719 och var bostäder åt gruvarbetarna. I slutet av 1700 talet bodde 200 personer i Gruvbyn. Hyrs nu ut av stiftelsen.

Vintern 1911

Konstnären Paulis villa 1921. Utö blev snabbt populärt bland Stockholmarna. Många konstnärer och författare sågs bland gästerna bl.a. konstnärsparet Georg och Hanna Pauli, Einar Jolin, författaren Gustav Fröding, Prins Eugén, Hasse Z., Kar de Mumma med flera.

Smedjan 1918. Byggs på 1700 talet. Är nu förråd.

Utsikt från Kvarnen 1953. Utsikten är milsvid häruppifrån klara dagar.

Mysingvillan omkring 1950. Hyrs ut av Stiftelsen. Ligger nära kvarnen.

Utöförsändelser

Helikopterpost
Normalstämpel 59aA känd 19521010 - 19640822
Frankerad med tre ex. av Facit 394
Kuvert med tidtabell.

Adresskort för inrikes paket
Normalstämpel 59b typ 2 känd 19401025 - 19690529
Frankerad med Facit 394, 430 och två ex. av Facit 623
Paketet skickat till Strömma innehållande flytväst.

Gruvorna och Rävstavik

(Vykort)

Nyköpingsgruvan 1902. Gruvdrift på Utö har skett sedan 1100 talet. Från 1600 talets början är gruvdriften belagd i skriftliga källor. Härifrån skeppades järnmalm till järnbruken längs Östersjökusten och Finland under 600 år.

Malmberget 1912. Nyköpingsgruvan och Storgruvan är samma gruva. Mycket ovanligt kort.

Långgruvan 1921. Långgruvan är cirka 90 meter djup och Storgruvan är hela 215 meter djup. Konkurrens, gruvras och problem med vattenfyllda schakt bidrog till att gruvan las ner 1879. På 1860 - 1870 talet utvanns även något silver.

Fängelset 1918. Kallas numera Stenstugan och Stiftelsen hyr ut de tre lägenheterna.

Helmer Larsson roendes sin egenbyggda "Utöbåten". Hade tillverkning av dessa roddbåtar på Utö. Båten känns igen på fören och aktern. Kortet från 1918.

Det bästa med Utö är ändå havssidan och att få sitta på denna plats, där detta kort är taget från, en solig dag och filosofera är inte helt fel. Kortet från 1930.

Ångbåtspost från känt folk

bKe 14 (Brevkort enkelt nr 14). Avstämplat på S/S Södertörn med Ångbåts PXP No 54, den andra september 1910. Normalstämpel 16 Typ 1. I bruk 1905 - 1916. Denna ångbåt gick i trafik Stockholm - Dalarö - Muskö - Utö åren 1905 - 1925. Kortets avsändare är den kände konstnären Rikard Lindström och skickat till hans fru Martha. Rikard Lindström var Utö trogen under många år. Hans verk finns bl.a. representerade på Nationalmuseum.

Brev med stämpeln Ångbåts PXP No 54 19280724. Frankerad med Facit 176. Normalstämpel 16 typ 2, använd på Ångaren Saltsjön 1925 - 1935. Avsändaren Goodwin, Utö var Fotografen med stort F under lång tid, han bodde om sommrarna på Utö.

Kyrkviken mot Ålö

(Vykort)

Kyrkan vid Spränga 1957. Uppförd 1850 liksom ett flertal kyrkor i skärgården.

Utö Skola 1953. Är än idag skola för barn till och med högstadiet. Ligger vid Spränga.

Edesnäs Gård 1908. Arrenderades av Patron Jönsson. Är idag förskola. Grosshandlare E.W. Lewin ägde och lät utarrendera gårdarna och husen på ön åren 1889 - sin död 1914.

Hamnudd 1921. Endast grunden återstår idag.

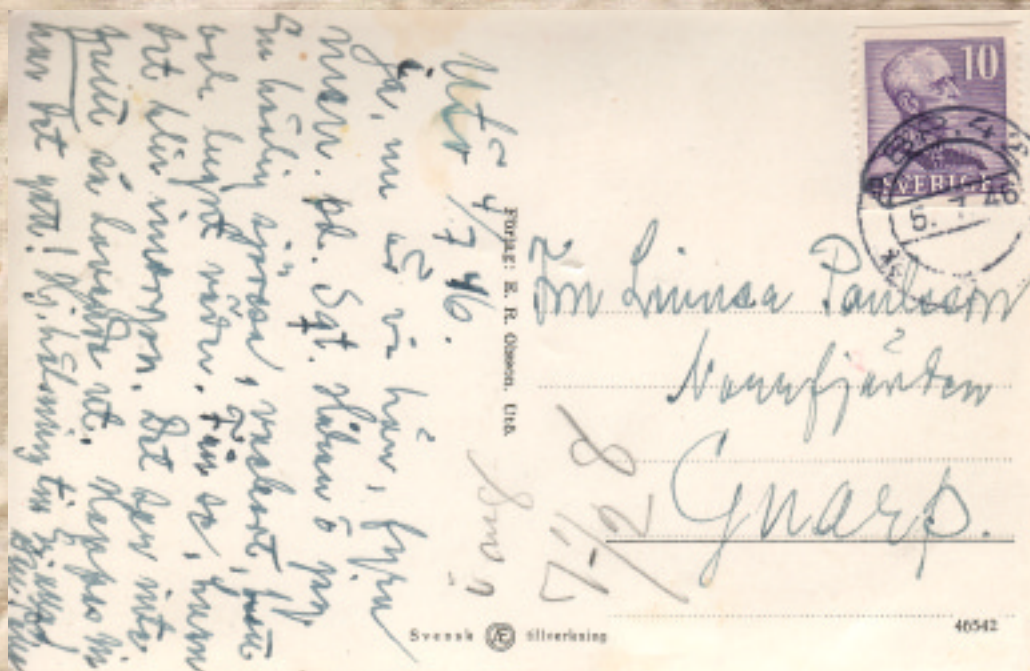
MILITÄRÖVNING PÅ UTÖ.

Militärövning 1901. Militären köpte södra delen av Utö 1943 och har än idag skjutfält på ön.

Ålö 1904. Mycket ovanligt kort. På Ålö finns nuförtiden stora fiskodlingar.

Ångbåtspost från bl.a. Hasse Z.

Vykort stämplad ÅBP 42 19460705 Normalstämpel 58r
 använd på båten Viking 2 som gick traden
 Årsta Havsbad - Utö åren 1946 - 1949. Tämligen sällsynt.
 Frankerad med Facit 273 10 öre Gustav V, profil höger.

Rekvireras
 att sändas mot postförskott (event. pr
 billigare fraktkostnad) enligt

Veckans Nyheter Nr 431

Nr	Titel	Kr.	öre
308	Johnson, J. De tre	25	25

Litteraturintressen:
 Sökt böcker:
 Namn: Hasse Zetterström
 Adress: Utö

Blankett stämplad ÅXP 54 19430804 Normalstämpel 59b
 Frankerad med Facit 273 10 öre Gustav V, profil höger.
 Använd på S/S Saltsjön traden Stockholm - Dalarö - Utö 1931 - 1947.
 Bokrekvisition till Thulins Antikvariat, Stockholm
 undertecknad av Hasse Z. som bl.a. startade Grönköpings Veckoblad.

S/S Södertörn och S/S Saltsjön

S/S SÖDERTÖRN hade ÅngbåtsPostexpedition på traden Stockholm - Dalarö - Utö - Muskö 1905 - 1925, och använde stämpeln Ångbåts PXP No 54 Normalstämpel 16 Typ 1. Fartyget byggdes 1902, längd 33,1 m., bredd 6,9 m., maskinstyrka 360 hkr (ångmaskin). Södertörnsbolagets fartyg köptes av Waxholmsbolaget 1914 och Södertörn fick behålla sin trad till 1925 då den nybyggda S/S Saltsjön övertog traden. I augusti 1948 eldhärjades Södertörn svårt i Öregrunds hamn och hon reparerades aldrig. Hennes skrov kom att användas till pråmen Oaxen 19.

S/S SALTSJÖN som övertog traden och ÅngbåtsPostexpedition No 54 byggdes 1925, längd 37 m., bredd 7 m., maskinstyrka 450 hkr (ångmaskin). Saltsjön trafikerade traden Stockholm - Dalarö - Ornö - Utö åren 1925 - 1948 (1947 - 1948 dock endast lördagar och söndagar). Den tredje september 1951 eldhärjades fartyget svårt vid Strömkajen i Stockholm och efter reparation 1954 kom hon att användas huvudsakligen för uthyrningar och lustresor.

Gruvbrevet

Cirkulär

Till kännedom får jag den äran meddela, att vid ordinarie Bolagsstämman med Herrar Intressenter i Utö Gruvor den 12:e dennes, efterföljande beslut fattades, nämligen:

1# Att Malmutdelningen för år 1858 blir 1500 Skeppund Sprängd malm för hel lott, varav 1000 Skeppund få avhämtas nu genast och återstående 500 Skeppund under loppet af inrevarande september och oktober månader.

2# Att Bolagets Malmpriser för samma år förbliver oförändrade, eller 1 Riksdaler 8 Skilling Banco per Skeppund för Sprängd och 16 Skilling Banco per Skeppund för bränd malm.

3# Att till bestridande av 1858 års Förlagsutgifter för Gruvan skall, å Disponentens kontor i Stockholm (N:o 10 Lilla Trädgårdsgatan), insättas för varje hel lott: den 1:a juli 1858 Banco Riksdaler 1000 och den 1:a november samma år 1333,16

Summa per hel lott Banco Riksdaler 2333,16.

Stockholm den 14 Maj 1858.

M. Währendorph

Cirkulär till aktieägare i Utö Gruvor den 14 maj 1858.

Som lyder:

Till kännedom får jag den äran meddela, att vid ordinarie Bolagsstämman med Herrar Intressenter i Utö Gruvor den 12:e dennes, efterföljande beslut fattades, nämligen:

1# Att Malmutdelningen för år 1858 blir 1500 skeppund* Sprängd malm för hel lott, varav 1000 skeppund få avhämtas nu genast och återstående 500 skeppund under loppet av innevarande september och oktober månader.

2# Att Bolagets Malmpriser för samma år förbliver oförändrade, eller 1 Riksdaler 8 Skilling Banco per skeppund för Sprängd och 16 Skilling Banco per skeppund för bränd malm.

3# Att till bestridande av 1858 års Förlagsutgifter för Gruvan skall, å Disponentens kontor i Stockholm (N:o 10 Lilla Trädgårdsgatan), insättas för varje hel lott: den 1:a juli 1858 Banco Riksdaler 1000

och den 1:a november samma år 1333,16

Summa per hel lott Banco Riksdaler 2333,16.

Stockholm den 14 maj 1858.

M. Währendorph

* Skeppund var ett äldre viktmaat. 1 skeppund = 400 skålpund = 170 kilo